

Rapport dalla seduta dil cussegl da vischnaunca digl 1 da settember 2021 a Breil.

Il president dil cussegl, Tarcisi Dietrich fa a tuts presents in cordial beinvegni alla seduta da questa sera.

Cunquei che Martin Comincioli e Marcus Dietrich han schau perstgisar sto vegnir elegiu in dumbravuschs per la seduta. Ei vegn fatg la proposta sin Mengia Risch. Senza cuntervuschs vegn ella elegida unanim sco dumbravuschs per quella seduta.

La gliesta da tractandas, la quala ei vegnida tarmessa tier cun l'invitaziun, vegn suttamessa alla discussiun. Cunquei ch'ei vegn buca fatg diever da tala ei la gliesta per la seduta da questa sera ligionta.

1. Approbaziun dil protocol dalla seduta dil cussegl digl 1 da zercladur 2021

Il protocol ei vegnius tarmess alla cussegliera ed a tuts cusseglers. Il president dil cussegl suttametta quel alla discussiun. Da tala vegn buca fatg diever. Il protocol vegn approbaus unanim.

2. Approbaziun credit meglieraziun funsila Breil-vitg per mauns votaziun all'urna

Cun la votaziun all'urna dils 21 da matg 2000 han votantas e vontants approbau l'execuziun d'ina meglieraziun funsila pil vischinadi da Breil e concediu il credit brut da 10.74 miu francs. Silsuenter ei vegniu elegiu ina cumissiun da meglieraziun la quala ha surpiu il tgamun per quei project.

Sco emprem pass ei il territori cumpigliau vegnius definius ed il project general elavuraus. En rama dil project general ein tuttas mesiras previdas vegnidadas fixadas ed ils cuosts ein vegni erui. Tal project cumpeggia in territori da rodund 530 hectaras e ca. 1'230 parcelas el stadi vegl en proprietad da 286 proprietarias e proprietaris. Tier la reit da vias ei la construcziun da 9.8 km vias novas e la sanaziun da 14.3 km vias existentas previda. Plinavon ei previu ina arrundaziun dil funs sco era mesiras pigl ambient. Ils cuosts calculai tenor il project general muntan a 13.7 miu francs (preci da basa 2005).

Il project general ei silsuenter vegnius exponius publicamein per investa. Suenter la liquidaziun dallas protestas inoltradas ha la Regenza approbau tal project ils 6 d'uost 2007. Confederaziun e Cantun han segirau tier ina contribuziun da 85% dils cuosts renconuschi da 12.8 miu francs. Ils cuosts totals tenor project approbau muntan a 13.71 miu francs.

Dapi l'approbaziun ein 13 etappas da construcziun cun la summa da ca. 14.1 miu francs vegnidadas realisadas.

Igl anteriur project ei gia vegnius adattaus duront l'execuziun diversas gadas a novas situaziuns. Aschia cumpeggia la reit da vias pil mument ina dimensiun da ca. 25.6 km. Entochen oz ein 17.8 km vias gia realisadas ni en lavur. Da realisar ein aunc pia 7.8 km (30%).

La valetaziun dil terren sco era la partiziun nova ein medemamein succedidas. Il diember da parcelas ha saviu vegnir reducius sin ca. 566 parcelas. La grondezia dallas parcelas ei cheutras saugmentada da 43 sin 93 aras. Entras las novas vias sco era entras l'arrundaziun ei la lavur ed ils cuosts pil puresser semegliurai considerablamein. Dapi il november 2015 cultiveschan ils purs e las puras las novas parcelas.

La meglieraziun funsila va plaunet viers la finiziun. Avon che terminar tala ha la cumissiun da meglieraziun e la vischnaunca evaluau schebein ei dat aunc ulteriurs basegns che duessan vegnir risguardai enteifer il project en lavur. Ins ha per l'ina definau certas mesiras supplementaras per reducir ils cuosts da manteniment annuals sco era aunc integrau la sanaziun dalla Via Sogn Giacun sigl'emprems tschancun ed era aunc fatg la damonda per sanar la Via Alp Quader sil territori d'alp.

Igl anteriur credit concediu dil Cantun ei, suenter risguardar la carischia, pli u meins duvraus si. Tal tier la Confederaziun sa vegnir surpassaus per rodund 20% senza stuer inoltrar ina damonda supplementara. Cun risguardar tuttas mesiras previdas sa quei plafonament da cuosts buca vegnir tenius en.

En vesta a quella situaziun e per discussiunar ils supplementars giavischs ha giu liug il zercladur 2021 ina uatga culs representants da Cantun e Confederaziun. Sin fundament da quella uatga ei vegniu decidu d'inoltrar ina damonda per augmentaziun dil credit pervia dils cuosts supplementars. Auter che per la Via Alp Quader (sil territori dalla alp) san ins quintar cun las medemas contribuziuns sco tochen dacheu. Per la vischnaunca eis ei da grond avantatg da saver realisar las ovras previdas cun sustegn finanziel da Cantun e Confederaziun.

La vischnaunca pren aschia era gest la caschun d'adattar il credit brut concediu igl onn 2000 alla nova situaziun.

Pil project adattau vesa il surpli da cuosts ora suandontamein:

Credit brut concediu ils 21-05-2000 (sin fundmant dalla studia)	10.74 miu francs
Cuosts calculai finiziun meglieraziun (preci da basa 2005)	17.99 miu francs
Surpli da cuosts viers credit brut digl onn 2000	7.25 miu francs

Quei surpli secumpona sco suonda:

Differenza denter messadi avrel 2000 e project general approbau (onn 2007)	2.98 miu francs
Cuosts supplementars engrondiment reit da vias	0.34 miu francs
Cuosts supplementars construcziun da vias	3.02 miu francs
Via Alp Quader (territori alp)	0.91 miu francs

Tier ils cuosts supplementars per la construcziun da vias ha surtut la Via d'Alp caschunau tals. Anteruramein era buca previu da baghegiar ora tala el standard sco el ei ussa succedius. Ei era buca previu da slargiar la via sigl'entir tschancun e da trer giu las auas cun ina lingia da deflusiun. En rama dalla elavuraziun dil project e sin fundament dil stan dalla via che ha pitu enorm ils davos 20 onns, ei quei denton stau necessari ed ord vesta actuala era fetg prudent. Ei setracta cheu bein dad ina dallas pli impurtontas averturas el territori dalla meglieraziun. Las parts gia baghegiadas satisfan cumpleinamein. Certs cuosts supplementars ein era seresultai ord adattaziuns da vias ni supplementars access che ein stai necessaris.

Contribuziuns Cantun e Confederaziun:

Cun excepziun dalla via sin territori dalla Alp Quader han Confederaziun e Cantun segirau tier las medemas contribuziuns sco entochen dacheu. La contribuziun per la via sin territori d'alp vegn aunc definida e vegn ad esser zatgei pli bassa che la contribuziun da 85% segirada tier enteifer la meglieraziun.

Per quei san ins quintar cun suandontas contribuziuns:

Cuosts supplementars excl. Via d'Alp Quader, territori alp (6.34 miu francs)	5.39 miu francs
Via Alp Quader, territori alp (0.91 miu francs)	0.47 miu francs

Cun risguardar talas contribuziuns restan cuosts restonts da 1.39 miu francs.

Ils cuosts restonts per la via Alp Quader sil territori d'alp (ca.frs. 440'000.-) vegnan surpris cumpleinamein dalla vischnaunca. Dils ulteriurs cuosts restonts surpren la vischnaunca tenor conclus dil matg 2000 9% dils cuosts da 6.34 miu francs, pia frs. 570'600.-. Pils proprietaris enteifer la meglieraziun funsila restan finalmein ina cumpart da frs. 379'400. Las proprietarias ed ils proprietaris han denton da surprendre maximal frs. 2'200/ha (preci da basa 2000, excl. carischia) dils cuosts restonts totals. Entras quei tetg da cuosts seresultan negins disavantatgs per proprietarias e proprietaris.

Clau Schlosser sa aunc da informaziuns detagliadas sur dil messadi. Ei vegn fatg viva discussiun e sin las damondas en connex cun il plan sa vegnir rispundi per cuntentintscha dils cussegliers. Ord il miez vegn engraziu alla suprastonza ch'ei vegni persequitau las lavurs dalla meglieraziun. Igl ei fetg impurtont dad haver in stretg contact cun las instanzas cantunalas per saver realisar quels projects. La vischnaunca sa aschia profitar dallas contribuziuns dil cantun sco era dalla confederaziun.

Autras propostas vegn ei buca fatg. Cun tscherna unanima approbescha il cussegl il credit supplementar da frs. 7.25 miu per la meglieraziun funsila Breil-vitg per mauns dalla votaziun all'urna dils 26 da settember 2021.

3. Approbaziun crear piazzas da lavur supplementaras

Il president dil cussegl tschenta la damonda d'entrar en la tractanda ed arva la discussiun. Da tala vegn buca fatg diever. Aschia ei l'entrada decidida e la fatschenta sa vegnir tractada.

La fusiun dallas treis vischnauncas ei ida en vigur naven digl 1 da schaner 2018. Il cussegl da vischnaunca ha sin fundament da quella fusiun scaffiu en la seduta dils 4 d'october 2017 ina piazza supplementara da 100% en la partiziun turismus ed augmentau la piazza dalla pedela da Vuorz da 40% sin 60%. Auters augments da piazzas ha ei dau neginas.

Igl ei denton semussau che las lavurs, cunzun en la gruppa turistica, stradala, provediment d'aua ed administraziun ein s'augmentai els davos quater onns.

Ord quei motiv fa la suprastonza evaluau la situaziun a fa la proposta da crear novas piazzas da lavur sco suonda :

Gruppa stradala :	+ 150% luvriers e + 100% emprendist
Gruppa turistica :	+ 50% luvrer
Provediment d'aua :	+ 50% cau fontaunas
Administraziun :	+ 70% uffeci da baghegiar

Tier la gruppa turistica ein el mument duas persunas engaschai cun in pensum da 200%. Leu ei semussau che las lavurs, cunzun la stad, ein s'augmentadas cun il manteniment dallas fueinas, sendas da viandar, piazzas da giugs etc.

Tier la gruppa stradala ein las lavurs da manteniment da vias s'augmentadas il pli fetg, cunzun cun la surdada dallas novas vias da meglieraziun e la grondezia dalla vischnaunca.

La lavur dil cau fontauna ha medemamein priu tier massiv cun la fusiun e las prescripziuns cantunalas. Ord quei motiv havein schon ussa stuiu augmentar il pensum da lavur dil cau fontauna sin 100%.

Cun la fusiun ein era las damondas da baghegiar s'augmentadas aschia che quella lavur sa buca pli mo vegnida fatga entras il gerau e la secretaria da baghegiar. Aschia ei semussau che stuein crear ina nova piazza per igl uffeci da baghegiar che surpren quellas lavurs ed aschia savein descargar il gerau sco era il secretariat. Tier l'administraziun communal ei previu in augment dallas piazzas per 70%.

Quei augment da plazzas munta era in augment dils cuosts da persunal da ca. frs. 227'000.00, ils quals vegnan integrai el preventiv 2022.

Clau Schlosser declara aunc la situaziun actuala e menziunescha con impurtont che quella adattaziun dallas plazzas seigi per saver luvrar effizientamein.

Tarcisi Dietrich tschenta en damonda daco che la vischnaunca stoppi augmentar la piazza tier il providiment d'aua. Vinavon eis el dil meini che la piazza digl uffeci da baghegiar tonschi cun in pensum da 60%. El fa denton negina cunterproposta.

Sin quei votum sa Clau Schlosser sco era Heini Hunger prender posiziun e declarar al cussegl il pensum da lavur dil cau fontaunas e daco che quella piazza stoppi esser dotata cun 100%. Ei dat adina dapli pretensiuns dil cantun per saver garantir ina buna qualitat d'aua. Quella pretensiun ei era cumpigliada cun bia lavur administrativa la quala sa era vegnir fatga durant ils meins d'unviern.

Luzi Pfister sco era Maurus Tomaschett sustegnan denton la proposta dalla suprastanza ed animeschan il cussegl d'approbar la proposta dalla suprastanza sco presentada.

Ei dat neginas autras propostas. Cun tscherna unanima approbescha il cussegl la proposta dalla suprastanza da crear ed adattar las plazzas da lavur supplementaras naven digl 1 da schaner 2022 sco proponiu dalla suprastanza.

4. V a r i a

Retus Cathomas fa attents la suprastanza che la situaziun suentar la sanaziun dalla Via Surpunt a Tavanasa cuntenti aunc buca. Pius Monn sa informar che las lavurs seigien aunc buca alla fin ed ins vegni ad informar igl inschignier Walter Deplazes en caussa.

Mengia Risch damonda co ei stetti cun il plaz da giugs a Vuorz (Uaul Pign). Roman Cathomas sa informar che las lavurs duessan esser alla fin sin l'entschatta dallas vacanzas d'atun.

Aluis Cahannes s'informescha co ei stat cun la via da colligaziun denter Vuorz e Breil. Clau Schlosser sa informar ch'ei vegni spetgau sin la decisiun dalla Regenza.

Roman Cathomas sa informar il cussegl ch'ils transports da scola funcziuneschien detg bein. Era la meisa da miezdi seigi organisada bein e per cuntentientscha dils affons.

Ils 7 da settember 2021 denter las 11.00 e las 14.00 vegn il bus da violar encunter Corona si Breil. Il president appelescha da seschar violar tut tgi che vul, pertgei il virus ei aunc adina buca sut controlla e vegn a perseguitar nus aunc pli ditg.

Tarcisi Dietrich fa aunca attents sin la radunonza communal dils 10 da settember 2021 a Breil. El engrazia per la preschientscha e la partizipaziun, e giavischa alla cussegliera ed als cusseglers in bien retuorn a casa e siara la seduta allas 21:15 uras.

Breil, ils 2 da settember 2021

Il president

Tarcisi Dietrich

Igl actuar

Carlin Cadonau